

Навчальна програма гуртка “Прикрась свій дім”

*рекомендовано науково-методичною радою Київського обласного
інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів.
(протокол № 41 від 17. 06.2004))*

керівник гуртка: Бойко Світлана Анатоліївна

Програма гуртка “Прикрась свій дім”

Наталія Федій, керівник гуртка Станції юнах техніків м. Фастів

Пояснювальна записка

У наш час особливої актуальності та практичного значення набуває завдання створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості. Відповідно до Законів України “Про загальну середню освіту”, “Про позашкільну освіту” провідне місце у виявленні творчих здібностей дітей, розвитку їх інтересів та обдарованості, належить позашкільним закладам, які надають дітям можливість реалізувати свій творчий потенціал тій галузі, яка їм природно відповідає.

Основна мета занять гуртка “Прикрась свій дім” – . розвиток практичних навичок роботи з природними матеріалами, стійких інтересів до творчої діяльності, формування художньо-естетичного смаку дітей, виховання працелюбності, допитливості. Важливе значення у вихованні любові до рідної землі і свого народу має широке використання кращих зразків народного мистецтва, ознайомлення гуртківців з культурою та традиціями українського народу.

У процесі роботи гуртка діти працюють з природними матеріалами рослинного та тваринного походження, при цьому базовими є навички роботи з розмічальними та різальними інструментами.

Програма розрахована на два роки навчання за початковим та основним рівнем. Початковий рівень – I рік навчання – 144 години, з них 114 – практичні заняття; основний рівень – II рік навчання – 180, з них 105 — практичні заняття.

За данною програмою можуть навчатися учні молодшого та середнього шкільного віку (8-15 років).

Запропонований зміст занять, структурування матеріалу та розподіл годин орієнтовний. Керівник гуртка може вносити зміни в розподіл часу та вивчення окремих тем.

Реалізація програми передбачає проведення теоретичних та практичних занять, застосування різноманітних наочних засобів, організацію екскурсій до музеїв декоративно-прикладного мистецтва, Ботанічного саду тощо. Рекомендується про ведення виставок дитячих виробів, конкурсів серед гуртківців, тематичних вечорів. Кращі результати, одержані під час роботи гуртка, доречно використовувати для оформлення кабінетів, виставок, популяризувати кращі доробки в місцевій пресі.

Зміст програми *І рік навчання*

1. Вступне заняття (2 год.)

Організаційні питання. Програма роботи на рік. Правила техніки безпеки.

2. Поняття про декоративну композицію (12 год.)

Композиція. Пропорційність частин художнього твору. Єдність елементів композиції. Урівноваженість. Колір, форма і ритм композиції. Основні властивості кольору: спектр; теплі і холодні, хроматичні та ахроматичні, додаткові кольори. Поняття про орнамент. Види мотивів орнаменту. Форма, розмір, колір у орнаменті.

Практична робота. Виготовлення орнаментальних композицій із природного матеріалу. Тематика робіт: Стрічковий орнамент. Орнамент у квадраті, ромбі, в колі.

3. Ікебана та фітодизайн (12 год.)

Ікебана. Її сучасність та історія. Рослини місцевої флори та значення їх охорони. Бесіда “Мій рідний край, моя земля”. Флористика та її значення. Фітодизайн та його призначення. Способи розміщення рослин.

Практична робота. Складання ікебан у високих і низьких вазах. Виготовлення картин з рослинного природного матеріалу за власним задумом. Тематика робіт: „Осінь”, „Літо”, „Квіти”.

4. Саморобки з природних матеріалів (66 год.)

Бесіда “Дари природи”. Різноманіття природних матеріалів, які будуть використані для виготовлення саморобок. Допоміжні матеріали. Техніка безпеки.

Практична робота. Виготовлення картин з використанням листя. Тематика робіт: риби, звірі, птахи. Саморобки з гілок: пліт, будинок, тин. Саморобки з каштанів: слоник, Буратіно, пташка. Саморобки з жолудів: козлик, змія, собака, рибалка, лисичка, ворона, каруселі. Саморобки з горіхів: рибка, черепашка, візок. Саморобки з шишок: лісовичок, крокодил Гена, пінгвіни, Дід Мороз, павич. Саморобки з рогозу: кіт, ведмідь. Саморобки з черепашок: чапля, черепаха, пташка, зайчик, віслик, пінгвіни, метелик, зозуля.

Виставка виробів, обговорення її гуртківцями.

5. Мозаїка з тирси (14 год.)

Тирса, її різновиди. Використання тирси. Специфіка фарбування та техніка наклеювання тирси.

Практична робота. Фарбування тирси. Виготовлення картин з тирси, Тематика робіт: білка, собака, олень, заєць, котик, слоненя.

Конкурс “Природа і фантазія”.

6. Конструювання іграшок із сірникових коробок (10 год.)

Демонстрація готових виробів із сірникових коробок. Послідовність з'єднання частин коробочок. Техніка розрізання їх Вдovж та впоперек. Використання додаткового матеріалу для більшої виразності іграшок.

Практична робота. Виготовлення іграшок. Тематика робіт: бичок, крокодил, кіт, клоун, заєць, робот.

7.Пташине пір'я та його використання (10 год.)

Своєрідність будови пір'я. Багатство кольорів та відтінків. Техніка накладання пір'я для надання об'ємності виробам.

Практична робота. Виготовлення квітів з пір'я. Виготовлення картин. Тематика робіт: Кіт у чоботях, пташка, білочка, півник.

8.Композиції з дроту та ниток (10 год.)

Накручування та рівномірне розтягування дроту. Техніка Виготовлення деталей виробів. Послідовність складання та з'єднання окремих деталей у композицію.

Практична робота. Виготовлення квітів різної форми: круглі, гостролисті. Виготовлення квіткових композицій у тарілці, на корі.

9.Екскурсії (6 год.)

Виставка декоративно-вжиткового мистецтва, художній музей м. Києва, Ботанічний сад.

10.Підсумкове заняття (2 год.)

Підведення підсумків роботи гуртка за рік. Виставка кращих робіт гуртківців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Засвоївши програмовий матеріал, учні повинні знати:

- різновиди кольорів, геометричні фігури, графічну грамоту;
- правила збору та зберігання природних матеріалів;
- особливості роботи з природними матеріалами, їх своєрідність, зовнішній вигляд, будову; на
- різні прийоми з'єднування частин;
- особливості мистецтва квіткової композиції, різноманітність її символіки, ліній, форм, часу, кольору;
- національну символіку;
- традиції святкування народних і релігійних свят.

Учні повинні вміти:

- користуватися олівцями, фарбами, клеєм, ножицями, шилом;
- сортувати зібраний матеріал;
- виготовляти з різних природних матеріалів цікаві іграшки та сувеніри;
- самостійно планувати роботу, рисувати схеми і користуватися Ними;
- використовувати різні способи з'єднання деталей саморобок;
- виготовляти іграшки за власним задумом;
- робити орнаментальні і об'ємні композиції;
- аналізувати власні вироби і вироби товаришів.

Важливим досягненням I року навчання є розвиток у дітей сенсомоторики, творчого мислення і фантазії, художнього смаку; виховання у них доброзичливості і колективізму, любові до природи рідного краю, інтересу до національних звичаїв і традицій.

Основними методами діагностики передбачуваних результатів є спостереження за роботою, усне опитування дітей, з'ясування побажань батьків, екскурсії на виставки і в музеї з метою дослідження вражень дітей та збудження у них творчого інтересу.

Основними формами контролю є самостійна і колективна робота гуртківців, виставки дитячих робіт, конкурси і змагання.

П рік навчання

1. Вступне заняття (2 год.)

Ознайомлення з планом роботи на рік. Організаційні питання. Правила техніки безпеки.

2. Солома та народні ремесла (5 год.)

Бесіда “Солома та її використання”. Аплікації соломкою як різновид національного декоративно-прикладного мистецтва. Історія розвитку аплікації, традиції різних регіонів України. Демонстрація виробів народних майстрів та кращих учнівських робіт

Практична робота. Виготовлення обжинкового вінка.

3. Заготівля соломи. Інструменти та обладнання (10 год.)

Інструменти та обладнання для заготівлі соломи. Організація робочого місця. Правила безпечного користування інструментами та обладнанням. Час та послідовність заготівлі соломи. Правила тривалого зберігання соломи. Будова соломки, її різновиди та властивості.

Практична робота. Сортування соломи за видами і товщиною міжвузлів.

4. Техніка аплікації (5 год.)

Прийоми різання соломки вздовж, уперек волокна та під кутом. Правила техніки безпеки. Правильна послідовність приклеювання соломи.

Практична робота. Тренувальні вправи у відрізуванні соломи ножицями, різачком. Наклеювання соломи на поверхню виробу.

5. Композиція художнього твору (10 год.)

Поняття про декоративно-художню естетику. Композиція творів декоративно-прикладного мистецтва. Взаємозв'язок між функціональним призначенням виробу, його формою і художнім оформленням. Основи кольорознавства. Вимоги до якості виробів.

Практична робота. Самостійна розробка учнями сюжетів для аплікацій “Пори року”. Виготовлення саморобок за бажанням дітей.

6. Орнаментальні композиції (10 год.)

Види орнаментів та їх походження. Традиційні орнаменти українського декоративно-прикладного мистецтва. Симетрія, ритм і форма орнаменту.

Практична робота. Розробка орнаментів і оформлення ними виробів. Тематика робіт: стрічковий орнамент, прямий сітчастий, центричний замкнений.

7. Аплікація за рослинними мотивами (10 год.)

Традиційні композиції рослинного характеру в національному декоративно-прикладному мистецтві. Стилзація елементів композиції. Особливості роботи над ескізом.

Практична робота. Розробка ескізів та виготовлення аплікації за рослинними мотивами. Тематика робіт: маки, калина, волошки.

Конкурс "Український віночок".

8. Аплікації за анімалістичними мотивами (10 год.)

Прийоми стилзації анімалістичних зображень. Способи одержання контурів окремих деталей. Використання багато шарової аплікації.

Практична робота. Виконання аплікацій за анімалістичними мотивами. Тематика робіт: українські народні казки.

9. Аплікації виробів з використанням фарбованої соломки (10 год.)

Види аплікацій, що вимагають використання багатобарвної соломки. Демонстрація робіт. Послідовність фарбування соломки різними видами барвників. Правила безпечного використання гарячого фарбування.

Практична робота. Вибілювання соломки в перексиді водню, питній соді, силікаті натрію. Підготовка учнями наборів кольорової соломки.

10. Техніка аплікації на основі з тканини (10 год.)

Особливості художнього конструювання і виготовлення аплікацій такого виду. Послідовність закріплення тканини на картоні, фанері. Прийоми вирізування і наклеювання декоративних елементів великого розміру. Правила раціонального розкроювання деталей зображення.

Практична робота. Підготовка заготовок з картону і деревини, покриття їх тканиною. Декорування заготовок аплікаціями.

11. Підготовка виробів з деревини до аплікації соломкою (8 год.)

Загальні вимоги до поверхні дерев'яних виробів, призначених для оздоблення. Послідовність шпаклювання деревини. Шліфування поверхні. Способи тонування поверхні виробів та остаточна підготовка їх до аплікації.

Практична робота. Шпаклювання, тонування, шліфування дощечки.

12. Народний календар (10 год.)

Бесіда "Різдвяні свята та традиції їх святкування"

Практична робота. Виготовлення оберегів з соломки. Оформлення водо-хрещенського глечика. Тематика робіт: павук, їжак, дідух.

13. Використання аплікацій у геометричному стилі (12 год.)

Основні геометричні елементи аплікацій. Симетрія у декоративно-геометричній композиції. Традиційні геометричні орнаменти українського декоративно-прикладного мистецтва та їх походження. Послідовність наклеювання декоративних елементів.

Практична робота. Розробка елементів та виготовлення аплікацій у геометричному стилі.

14. Аплікації з використанням об'ємних елементів (10 год.) Доцільність використання об'ємних елементів з окремих аплікацій. Можливості одержання

опуклих елементів. Способи підготовки плоских елементів, надання їм вигнутої форми. Правила раціонального розкроювання деталей, послідовність їх закріплення.

Практична робота. Виготовлення панно з використанням об'ємних елементів.

15. Види плетіння із соломи (20 год.)

Основні види плетіння: хрестове, розетка, косичка. Додаткові види, які використовують для декоративного оздоблення. Ознайомлення з принципами кожного виду плетіння. Два способи нарощування соломин під час плетіння косичок.

Практична робота. Плетіння серветок (хрестове), панно (розетею), смужок (косе). Виплітання косичок з чотирьох та шести кінців.

16. Виготовлення виробів комбінованим способом (5 год.)

Різновиди матеріалів, необхідних для роботи.

Практична робота. Виготовлення каркасів комбінованим способом.

17. Інкрустація соломкою (8 год.) Різновиди художніх виробів, оздоблених інкрустацією. Інструменти та обладнання, необхідні для роботи. Послідовність викладення інкрустації.

Практична робота. Оздоблення дерев'яної скриньки.

18. Скульптура із соломи (15 год.) Основний та додатковий матеріал для виготовлення скульптур. Послідовність роботи. Техніка з'єднання частин фігурок людей та тварин.

Практична робота. Виготовлення фігурок людей. Виготовлення фігурок тваринок. Тематика робіт: космонавт, дівчина, дід, баба, бичок, баран, коник, півень, пташка.

19. Екскурсії (8 год.)

Екскурсії до Києва на виставку декоративно-прикладного мистецтва, Андріївський узвіз, до художнього музею та музею народної архітектури та побуту. **20. Підсумкове заняття (2 год.)**

Організація та проведення виставки дитячих робіт. Підсумки роботи за рік.

ПРОГНОЗОВИЙ РЕЗУЛЬТАТЗ

Засвоївши програмовий матеріал, **учні повинні знати:**

- основи декоративно-художньої естетики;
- різновиди національного декоративно-прикладного мистецтва;
- Види орнаментів;
- види і властивості соломи;
- терміни заготівлі і правила зберігання соломи;
- способи плетіння із соломи;
- техніку викладання інкрустацій;
- послідовність виготовлення з соломи скульптур Людей і тварин;
- символи, вірування, звичаї і побут українців. Учні повинні вміти:
- користуватися розмічальними, різальними та іншими іструментами;

- сортувати соломку, зберігати, фарбувати її;
- різати соломку вздовж, упоперек, під кутом;
- самостійно розробляти ескізи орнаментів, композицій, сюжетів;
- робити аплікацію на основі з тканини, дерева;
- плести з соломки;
- викласти інкрустацію;
- виготовляти з соломки іграшки;
- робити національні обереги.

Головним досягненням II року навчання є розвиток у дітей внутрішньої культури, творчої активності, навичок самооцінки та самоконтролю, пізнавального інтересу до історії та культури рідного краю; виховання духовності і моральності, патріотизму, творчої індивідуальності, шанобливого ставлення до природи засобами народної педагогіки.

Основними методами діагностики передбачуваних результатів є опитування, анкетування, тестування дітей і батьків, екскурсії до музеїв і на виставки декоративно-прикладного мистецтва з метою дослідження вражень дітей, та збудження у них творчих ідей.

Основними формами контролю отриманих результатів є самостійна робота гуртківців; перевірка теоретичних знань методом опитування, бесід, дискусій; проведення виставок дитячих робіт; конкурсів і змагань на визначення кращих виробів.

Список використаної літератури

1. Барадулін В.А. Художественная обработка дерева.- М.: Легпромбытиздат, 1986.- 120 с.
2. Берда Г.В. Живопись и ее изобразительные средства. – М.: Просвещение, 1977.- 210 с.
3. Гульяц Э.К., Базик И.Я. Что можно сделать из природного материала.- М.: Просвещение, 1991.- 174 с.
4. Гура Л.П., Жоголь Л.Є. Прикрась свій дім.- К.: Техніка, 1990.- 302с.
5. Жебіда Т.Д. Мистецтво флористики. Настінна композиція з сухоквітів і природного матеріалу.- К., 1993.- 70 с.
6. Машинистов В.Г. Дидактический материал по трудовому обучению.- М.: Просвещение, 1990.- 92 с.
7. Паславський А.С. Природа, фантазия, творчество.- К.: Веселка, 1983.- 16 с.
8. Ростовцев Н.Н. Учебный рисунок.- М.: Просвещение, 1976.-230 с.
9. Стеченко О.Ф. Плетиво із соломи та рогозу.- К.: Урожай, 1994.- 58 с.
10. Супруненко В.М. Народини. Символи, вірування, звичаї та побут українців.- 3.: Берегиня, 1993.- 136 с.
11. Сущенко Т.І. Позашкільна педагогіка: Навчальний посібник.- К.: ІСДО, 1996.-144 с.
12. Чернуха Г.А. Твоя маленькая мастерская.- К.: Веселка, 1888.- 68 с.
13. Яковлева К.Г. Чудо чудное, диво дивное.- М.: Молодая гвардия, 1984.- 108 с.